N^er 109. **ROK 1835.** **CZWARTEK 14 MAJA.**

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli i świąt uroczystych w drukarni St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Złp. 12. miesięczne złp. 5.

IMIONA RZYMSKIE.
Dziś Bonifacego M.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dziś Dobiesław.

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godz:	Barometr do 0° R red w miarze Paryzkiey.	Stopnie ciepła podług Réaumura	Psychrometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
	7	27" 1‴. 575	+ 9, 0	3‴. 62	Zachodni średni	Pochmurno	Deszcz
	12	1 , 389	+ 12, 7	3, 45	„ słaby	„ „	
13	3	1 , 097	+ 14, 6	3, 15	Pł. Zachodni słaby	„ „	
	9	26 11 , 353	+ 10, 2	3, 86	„ „	„ „	Deszcz

Część Polityczna.

TREŚĆ NAYNOWSZYCH WYPADKÓW TEGOCZESNYCH.

Parlament angielski rozpoczął na nowo swe posiedzenia po świętach W. N. dnia 30 kwietnia.— Marszałek Maison przybył dnia 29 kwietnia do Paryża i objął zaraz nazajutrz urzędowanie ministra woyny.— Królestwo Niderlandscy radosnie przyjmowani byli w Amsterdamie, od wszelkich klass mieszkańców.— N. Cesarz Ferdynand I. od czasu wstąpienia swego na tron, pierwszy raz dał się widzieć publicznie mieszkańcom Wiednia tłumnie zebranym 27. k. dla oglądania ukochanego Monarchy. — Król francuski z powodu swych imienin 1. maja odbierał powinszowania wszystkich władz krajowych i ciała dyplomatycznego.— Pierwsze kroki jen. Valdeza przeciw karlistom, miały bydź bardzo niepomyślne. Zumalacarreguy uderzył na niego pod Eulate i do odwrotu przymusił.— (Szczegóły jutro umieścimy, które jeśli się potwierdzą, niewielką nadzieję dla sprawy konstytucyonistów, ten nowy wódz rokuje.)— Papiery hiszpańskie w Paryżu z powodu pogłoski o klęsce Valdeza niedaleko Estelli, zwichnęły się na nowo.— Turcy rozstrzelali 37 piratów greckich i głowy ich do Saloniki dnia 2 kwietnia przysłali, gdzie na pale powbijane, przez trzy dni wystawione były na widowisko.— Cała rodzina Don Carlosa czyni przygotowania do wyjazdu z Anglii, podług dziennika *Standart*, celem udania się do Hiszpanii.— Xiąże Karol Lichtensztein, wysłany jak wiadomo w nadzwyczaynen poselstwie do Petersburga, otrzymał od N. Cesarza Mikołaja order S. Anny I. klassy z koroną.— W pałacu luxemburskim w Paryżu poczyniono d. 2 maja ostateczne przygotowania do processu więzniów kwietniowych rozpoczynającego się w dniu 5 maja.— Adwokaci londyńscy w liczbie 400 złożyli adress Panu Peel wynurzając mu swe uczucia, z tą przepowiednią, że kray bez usług jego obeyść się długo niepotrafi.— Mówią w Paryżu, iż król francuski zamyśla na nowo o ożenieniu młodszego swego syna xięcia Nemours, z młodą królową Portugalską D. Maryą.— Znowu rozeszły się dnia 3 maja w Paryżu pogłoski o rozruchach w Lizbonie.— Jenerał Valdez z wielką tylko trudno-

ścią i stratą dostać się miał do Estelli. — W prowincyi hiszpańskiey Walencyi powstanie karlistów groźnieyszą przybiera postać; w Katalonii trzyma ich na wodzy jenerał Llauder. — Ministrowie hiszpańscy doznali wielkiego upadku w izbie prokuradorów z powodu rzeczy skarbowych. — Papiery hiszpańskie w Frankforcie dnia 7 maja spadły na 47⅜. — W Madrycie rozeszła się pogłoska, że syn marszałka Bourmont w Galicyi hiszpańskiey shwytany i rozstrzelany został, co jednak niezdaje się mieć podobieństwa do prawdy. — Dnia 4 maja legitymiści w Paryżu rozgłosili, że dnia 24 jenerał Valdez odniósł znowu znakomitą klęskę. Papiery hiszpańskie w tymże dniu spadły z 51 na 50. *(G. P. S.)*

WIADOMOŚCI Z OSTATNIEY POCZTY.

Warszawa 7 Maja. Dalszy ciąg sprawozdania banku Polskiego.

Następnie miał mowę JW. Kurnatowski Prezes Kom. umorzenia długu krajowego.

Po JW. Kurnatowskim, JW. Józef Lubowidzki, radca Stanu, Prezes banku Polskiego, przemówił w te słowa:

»Publiczne zdanie sprawy, które bank stósownie do przepisów, corocznie składa, jest dla niego chwilą równie ważną jak pożądaną. Instytucya, którey rząd znakomity kapitał ze skarbu w widokach dobra publicznego powierzył, w którey majątki prywatne mają znaleść bezpieczne schronienie, która ma ustalać kredyt publiczny, potrzebuje oprócz zadowolenia zwierzchników, mieć za sobą głos publiczny, że spełnia zamierzone cele, i od przeznaczenia swego nie zbacza, powinna mieć ustalony własny kredyt; a to nayskuteczniey da się osiągnąć przez jawność działań, przez głośne i otwarte wyjaśnienie interesów, w jakimkolwiek stanie los i okoliczności postawić nas mogły. Podług tey zasady ściśle dotąd zachowaney, skreślone zostało i tegoroczne zdanie sprawy banku Polskiego. — W roztrząsaniu i rozwadze stanu i czynności banku, dwie rzeczy zwracają głównie uwagę: całość funduszów i sposób onych użycia. Czyli uposażenie banku jest w całości? czy znaydują się wzupełności poruczone mu fundusze, czy są nietknięte depozyta? od was w tey mierze żądamy świadectwa szanowni, kommissyi umorzenia długu krajowego członkowie; na nie powołujemy się co do przeszłości. Blizcy świadkowie czynności banku, zaszczyceni zaufaniem Monarchy, z sumienną skrupulatnością roztrząsaliście corocznie wszystkie szczegóły mienia bankowego. Fundusze w kassie złożone znaleźliście w zupełności, widzieliście że papiery publiczne szacowane były po cenie, daleko niższey od kursów giełdowych, aby na przypadek sprzedaży, nie było zawodu lub straty, przekonaliście się, że przyjęte wexle przedstawiały zawsze odpowiedzialne podpisy, że wszelkie pożyczki udzielane były podług przepisów i z bespieczeństwem, zgoła, że wszystkie fundusze i wierzytelności zamieszczone były w inwentarzu podług rzetelney ich wartości i żadney wątpliwości nie ulegały. Spodziewamy się, że toż samo świadectwo oddacie nam Panowie, i w roku bieżącym, w którym błogie chwile pokoju i ustalona spokoyność swobodniey wszystkiemi szczegółami, zająć się pozwalały. — Równie ważnym względem jest sposób użycia funduszów bankowi powierzonych, oczekujemy w tey mierze światłego, i waszego Panowie, i publicznego sądu. Już w sprawozdaniu z roku poprzedniego, zwróciliśmy uwagę, że w miarę wzrastającey potrzeby handlu i przemysłu krajowego, zmnieyszał bank zapas papierów publicznych i summy w stosunkach zagranicznych użyte, aby spieszył z pomocą handlującym i zakładom przemysłowym w kraju, lub rozszerzał własne przedsięwzięcia. Tey samey zasady trzymał się bank i w roku upłynionym. Zdanie sprawy wyjaśni, że znowu z papierów publicznych około cztery milijony złotych wycofane zostały, aby je użyć na obroty wewnętrzne. W tym względzie bacząc, że handel i przemysł stworzyć się nie da, że raczey trzeba im udzielać pomoc i wsparcie gdzie już istnieją, że w tey

mierze naylepszym przewodnikiem, jest interes prywatny, sądził bank, iż naystósowniéy przeznaczeniu swemu odpowie, dostarczając klassie przemysłowéy i handlowéy kapitałów po umiarkowanéy stopie procentu. Z tego powodu czynnościom skupowaniu wexli i zaliczeń domom handlowym, na depozyta rozmaitych wartości, starano się dać jak nayw większą rozciągłość, o ile tego bezpieczeństwo instytucyi dozwalało; jakoż obrot funduszów w tych czynnościach powiększył się o kilkadziesiąt milijonów, a pozostałość w wexlach blisko o siedm milijonów złotych, co w szczupłych kraju granicach i jego położeniu, znakomitą jest summą. Z przedsięwzięć przemysłowych bezpośrednio bankowi poruczonych, ciągłą jego zwracała uwagę i stosunkowo naywiększego doznała postępu, budowa dróg bitych. Uskutecznione roboty za summę blisko dziesięciu milijonów złotych, zbliżyły do ukończenia zamierzone dzieło i wywiązanie się banku z przyjętych zobowiązań zapewniają. — W górnictwię przez nowe urządzenie administracyi i popęd nadany istniejącym zakładom, i rok upłyniony nie będzie bez korzyści, mimo klęsk pożaru lasów i braku wody z nadzwyczaynéy posuchy, które i różnych strat były powodem. Przygotowano także plany do wzniesienia nowych, lub rozszerzenia dawnych zakładów i pomnożenia tym sposobem znacznie produkcyi, szczególniéy żelaza, którego kray nierównie w większéy ilości potrzebuje, a które nadto stać się może przedmiotem wywozu za granicę, i stworzyć nowe źródło publicznego dochodu. — Rolnictwo doznało pomocy przez udzielenie pożyczek na kupno bydła, które za pośrednictwem zaliczeń banku, ciągle z Rossyi było sprowadzane; tudzież na kupno machin rolniczych w zakładach banku i prywatnych fabrykach wyrabianych. Dla rozpoczęcia zaliczeń na zboże, ukończno urządzenie magazynu w Włocławku i przygotowywano materyały do magazynów zbożowych w Nowym-dworze, których budowa po nadesłaném właśnie potwierdzeniu planów przez Nayjaśnieyszego Pana z naywiększą usilnością będzie popierana. Zbliży to nas do wykonania postanowionego dekretem Nayjaśnieyszego Pana z dnia 2 lutego 1830 r. systemu magazynów, które dając sposobność udzielania rolnikowi zasiłku pieniężnego i zachowania na długi czas bezpiecznie zapasów zboża, zapobieży jego bezcenności i stanie się naydzielnieyszém dla rolnika wsparciem. Obok pomocy, jakiéy doznały handel, przemysł i rolnictwo, przyniósł bank skarbowi znakomity dochód, i pośrednictwem swojém pomógł do zaopatrzenia skarbu w fundusze, na nadzwyczayne potrzeby, przez negocyacyą obligów skarbowych, postanowieniem N. Pana w summie 25 milijonów złotych utworzonych. Jeżeli usiłowania w téy mierze administracyi banku nie były bezowocne, nader szczęśliwą się sądzi, że mogła tym sposobem ponieść choć słaby hołd wdzięczności dostoynemu Namiestnikowi królestwa i Głównemu skarbu publicznego Naczelnikowi, za opiekę i względy, których instytucya ciągle od nich doznaje i w których dalsze swoje pokłada nadzieje. — Przystąpcie teraz szanowni kommissyi umorzenia długu krajowego członkowie do waszego dzieła; roztrząśnijcie nasze czynności, wyrzeczcie i ponieście zdanie Wasze do podnóżka Tronu, zkąd wyrzeczone słowo zadowolenia, będzie dla nas naychlubnieyszą nagrodą, jak zawsze jest przedmiotem szczególnych naszych dążeń i usiłowania.»

Potém odczytane zostało zdanie sprawy, z czynności bankowych w r. 1834, których rezultat okazuje się następujący:

Stan czynny. a) W wexlach i papierach skupionych 9,695,560 zł. 1 gr.; *b)* w wexlach zagranicznych 1,111,458 zł. 2 gr.; *c)* w papierach publicznych 32,290,258 zł. 12 gr.; *d)* na pożyczkach i zaliczeniach 79,911,832 zł. 21 gr.; *e)* w przedsięwzięciach handlowych 17,265,755 zł. 15 gr.; *f)* w kassie 11,165,144 zł. 20 gr. Razem 151,440,009 zł. 11 gr.

Stan bierny. a) Zaspokojenie długu publicznego 271,656 zł.; *b)* wartości bankowi

powierzone, 67,948,774 zł. 16 gr.; c) bilety w obiegu 38,000,000 złotych. Razem 106,220,430 zł. 16 gr.

Po odtrąceniu stanu biernego od czynnego, stan majątkowy na dniu 31 grudnia 1834 roku, czyni zł. 45,219,578 gr. 25.— Fundusz uposażenia banku, wynosi 42,000,000 zł. — Zyskano więc w r. 1834, *summę* 3,219,578 zł. 25 gr.

(*Dokończenie nastąpi.*)

WIADOMOŚCI Z POPRZEDNICH POCZT.

Frankfort 27 *Kwietnia.* Pod napisem: *O ministerstwie angielskiem*, umieścił tuteyszy *Journal de Francfort*, co następuje: »Nowe ministerium whigów, nie jest niczém więcéy, jak tylko ministerstwem przeyścia, które doprowadzi nieomylnie do O'Connella, lub powróci do Sir Roberta Peel. Nie chcemy utrzymywać, że głowa stronnictwa zachowawczego, ma więcey za sobą podobieństwa w odzyskaniu władzy, aniżeli głowa whigów radykalnych; sądziemy atoli, że lord Melbourne nie zdoła się utrzymać przy sterze zarządu, jako głowa stronnictwa whigów umiarkowanych. Wprawdzie nie przyłączył się O'Connel do członków nowego gabinetu, zdaje się atoli, że potwierdza ich wybór, jako otwierający wrota dla rewolucyi i gotujący przez ich reformy, reformy nayrozciągleysze, jakich tylko może żądać dla Irlandyi.— Nowe, do administracyi ministerstwa Melbourna przypuszczone żywioły, usprawiedliwiają nadzieje P. O'Connella. Lord John Russel, Sir John Hobhouse i lord Duncannon, są rękoymią dla wielkiego *agitatora*, że środki reformy skutecznie popierane będą. Sir Henry Parnel, M. Poulett Thompson i M. Spring Rice, nie należąc do radykalistów podzielają jednakże ich zasady oszczędności. Co się dotycze administratorów Irlandyi, któż nie widzi w nich przyjaciół O'Connella, przez niego do tych urzędów naczelnikowi gabinetu nasuniętych. Nie dosyć że na tém bezwątpienia, aby dowieść, że lord Melbourne jest więcéy skrępowany, aniżeli śmiał to publicznie oświadczyć, a może nawet sam przed sobą wyznać? Nie chcemy bynaymniey wnosić z tąd, że widoki szanownego lorda, a w szczególności widoki lorda Russel, którego można uważać za członka gabinetu, naywięcéy wpływu mającego; słowem że widoki obu tych Panów, są zgodne z widokami Pana O'Connella. Zawsześmy byli odmiennego zdania, a dziś z tém większą pewnością powtórzyć to możemy, że zdanie takie jest potwierdzone urzędownie adressem przesłanym ze strony lorda Russel do jego komitentów, w którym daje poznać katolikom irlandzkim, że wniosek jego nie ma innego celu, jak tylko doprowadzenie ich przez dobrodzieystwo wychowania, na łono protestanckiego kościoła.— Po takiém oświadczeniu lorda Russel; nikt nie daje mnieyszéy od nas wiary zgodności jego widoków z widokami P. O'Connela, lecz z téy różności zdań nie wynika wcale, ażeby nowy gabinet miał bydź zupełnie niezawisły od ducha radykalizmu; wpływy, o którycheśmy wspomnieli, pozostają w nim w całéy swéy obszerności i pociągną mimowolnie ministrów whigowskich, wyobrażających sobie, że zdołają ustanowić prawdziwy środek (*juste milieu*) pomiędzy jedynémi opinijami,' mającémi istotną przewagę w W. Brytanii. Z wszystkiego, co zostanie dowiedzioném przez zaprzeczenia lorda Melbourne w izbie lordów, będzie to nienawiść, która się być zdaje przywiązana dla przymierza z P. O'Connelem, bynajmniéj zaś dla adressu lorda Russel do jego komitentów; będzie to zła wiara, którą niektórzy z whigów mogą wprowadzić w ich polityczne sprzymierzenie. Ministeryum utworzone pod takiémi wróżbami, a nadto zmuszone na samym wstępie swojém kojarzyć swoje zasady i swych przyjaciół, nie może, powtarzamy to, bydź inaczéy uważane, jak tylko za ministerstwo bez siły i bez przyszłości.»

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

Od 13 *Maja do* 14.

Rzewuski Norbert z Polski.— Tomerius Edward z Polski. — Goldfriedrich Oskar z Polski.— Schramm Juliusz z Polski.— Rzewuska Zofia z familią z Polski.— Szymaszkowa Paulina z Galicyi.— Przyborowska Marya z Galicyi,— Schwibner Scheidel z Pruss.

WYJECHALI Z KRAKOWA.

Majewski Kanty do Polski.— Nowak Katarzyna do Polski.— Szwaykowski Mikołay Kapitan Ces. Ros. do Polski.— Sobolewski Kajetan Ob. do Galicyi.